

Interreg - IPA CBC
Rumunija - Srbija

Istražite STAZE NAIVNE UMETNOSTI

Kovačica - Padina - Uzdin

Saradnja izvan granica!

Atraktivnost
za održivi turizam

www.romania-serbia.net

BANAT GREENWAY KORIDOR
Povezivanje ljudi sa prirodom i kulturom.
www.banatgreenway.com

Banat

Banat je geografski i istorijski region u centralnoj Evropi, administrativno podeljen između tri države: Srbije, Rumunije i Mađarske.

- **Istočni deo se nalazi u Rumuniji** (županije Tamiš, Karaš-Severin, Arad i Mehedinci),
- **zapadni deo je u severoistočnoj Srbiji** (srpski Banat se nalazi na teritoriji Vojvodine administrativno podeljen na okruge: Severnobański, Srednjobanatski i Južnobański, i manji deo poznat kao "Pančevački rit" koji danas pripada Beogradskoj oštini Palilula),
- **mali severni deo Banata je u jugoistočnoj Mađarskoj** (okrug Čongrad).

Banat je deo Panonskog basena, čija su granice reka Dunav na jugu, reka Tisa na zapadu, reka Mureš na severu i planine južni Karpati na istoku.

Projekat BANAT GREENWAY KORIDOR Povezivanje ljudi sa prirodom i kulturom

"Banat Greenway" koridor je linearni zeleni koridor sa tematskim lokalnim stazama, specifična turistička ruta, rezervisana za nemotorizovane korisnike, kao prepoznatljiv regionalni turistički proizvod za "leisure" i biciklistički turizam, povezujući ljude sa prirodom i kulturnim nasleđem, sa integrisanim inovativnim uslugama i informacijama.

Skriveno blago između
Banatskih planina i Banatske ravnice

Projektno područje pokriva okrug Karaš - Severin i Južnobański okrug u pograničnoj regiji Rumunije i Srbije, kroz linearni zeleni koridor koji povezuje Banatske planine (RO), Dunav i Banatsku - Deliblatsku peščaru (SRB).

Interreg - IPA CBC
Rumunija - Srbija

Projekat je finansiran od strane EU kroz program INTERREG IPA CBS Rumunija- Srbija. Projekat uključuje akcije koje podstiču javno-privatnu saradnju i integraciju svih turističkih aktera kroz inovativne i komplementarne usluge i informacije, uspostavljanje mreže "Banat Greenway" biciklističkih usluga i sertifikate u skladu sa međunarodnim standardima, i promociju autentičnih iskustava kroz korišćenje novih (IT) tehnologija u ruralnim područjima duž Banatskog zelenog koridora.

4 tematske interaktivne lokalne staze na **Banat Greenway** koridoru:

1. **Istražite - Staza nainvne umetnosti** - povezuje UNESCO "Svetski centar posvećen nainvnoj umetnosti", galerije, etno kuće, muzeje i odmorište u Kovačici, i selima Uzdin i Padina.

2. **Doživite - Via Delibaticum - Deliblatska peščara sa vinskim stazama** - povezuje sela, prirodu i iskustvo degustacije u regionu Deliblatske peščare – „Evropska Sahara“, na UNESCO listi zaštićene prirodne baštine, Dolovo-Zapadna kapija "Deliblatske peščare" i istorijski vinogradarski region, vinogradi Deliblatske peščare.

3. **Otkrite - Dunav u Banatu** - Dunavska staza povezuje prirodu i kulturu uz levu stranu Dunava u Banatu, u Srbiji i Rumuniji.

4. **Avantura - Banatske planinske staze** - povezuje sela Kornereve, Nacionalni park Domogled - Dolina Černe i Banju Herkulane, istorijske znamenitosti i ruralno okruženje posebne prirodne i kulturne vrednosti.

O NAINVNOJ UMETNOSTI

Kao osnova prepoznatljivosti turističke ponude opštine Kovačica, u Srbiji i u svetu, jeste nainvna umetnost koja je u svetskim razmerama postala brend sa specifičnostima i osobenostima vezanim za Kovačicu.

Kovačička naiva je jedinstvena pojava u svetu. Ljubav prema lepom i potreba da se unutrašnji nemir i umetničko nadahnuće izrazi bojama i želja da se sačuva tradicija, folklore, izrazi poštovanje prema svom mestu, njegovim žiteljima, život u njemu, dovelo je do toga da je u Kovačici nastala kolonija nainvnih slikara koji svojim delima zauzimaju visoko mesto u svetu umetnosti.

Naivno slikarstvo nastalo je sa nekoliko dela neposredno pred Drugi svetski rat, a organizovano je započelo svoju javnu prezentaciju 1952. godine. Veoma brzo, samouki slikari iz Kovačice počinju da svoje teme i svoje umetničko nadahnuće crpe iz svoje tradicije, svog folklor, svoje sredine, iz svojih običaja, poljskih poslova i obreda iz svoje ravnice. A to su sačuvali do danas.

Kovačički slikari imaju zajedničko stilsko obeležje zbog čega su i prvobitno nazvani školom. Sadržaji njihovih slika su nostalgичne idilične teme koje pričaju o prošlosti, o životu na ulicama, u seoskim dvorištima, radu na poljima, o selu, zlatnoj banatskoj ravnici, prikazuju ambijente seoskih soba sa starim ćilimima i predmetima.

Značajna uloga u afirmaciji likovnog života vojvođanskih Slovaka pripada upravo predstavnicima Kovačičke škole nainvnih slikara: Martinu Jonašu, Zuzani Halupovoj, Janu Knjazovicu, Martinu Paluški, Janu Sokolu i Janu Venjarskom. Zahvaljujući ovim umetnicima i nastavljačima njihovog dela, likovna umetnost Slovaka u Vojvodini postala je poznata širom sveta.

Počeci nainvnog slikarstva Rumuna u južnom Banatu (Srbija) u Uzdinu datiraju iz 1961. godine, sa grupom žena okupljenih oko Anujke Maran. Njihova glavna karakteristika bila je zaokupljenost motivima rumunskog folklor.

Zuzana Chalupova, Zima, 1935

Jan Knjazovic, Petao, 1977

KOVAČICA

“Metropola naive” - opština Kovačica, više od sedam decenija neguje tradiciju naive umetnosti.

Kovačica je mesto i opština u Južnobanatskom okrugu Autonomne Pokrajine Vojvodine (Srbija), na površini na 419 km². U severozapadnom delu opštine Kovačica, dužinom oko 15 km protiče reka Tamiš, a istočni deo pokriva Deliblatska peščara.

Mesto je osnovano u 18. veku, ali postoje zapisi o manjim naseljima iz 1458. godine. Naselje je osnovano 1750. godine, a naselili su ga (1751-1752) srpski vojnici iz Potisja i Pomorišja, nakon ukidanja vojne granice u ovim krajevima. Godine 1767.

Kovačica je uključena u sastav nemačkog puka Banatske vojne krajine. Prvi Slovaci su ovde došli 1783. godine. Od sredine 19. veka Kovačica je centar opštine i kulturno -društveni centar Slovaka u Banatu. Važno je istaći da poreklo jednog nobelovca potiče iz opštine Kovačica, odnosno iz Idvora, rodnog mesta Mihajla Pupina Idvorskog.

U opštini Kovačica možete posetiti galerije, muzeje, izletišta, kao i probati razne gastronomske specijalitete, a sve to vezano za tradiciju slovak, mađara, rumuna i drugih nacionalnih manjina koje žive na ovom prostoru.

Kovačica se nalazi 27 km od Pančeva i 43 km od Beograda. Koordinate:
DMS 45° 6' 25.2" N, 20° 37' 10.2" E
Decimal 45.107, 20.6195

“Mesta gde se slikaju bajke”

Staza naive umetnosti - povezuje UNESCO „Svetski centar posvećen naivnoj umetnosti“, galerije, etno kuće, muzeje i odmoriste u Kovačici, i selima Padina i Uzdin.

LOKACIJE:

1. Galerija naivne umetnosti u Kovačici
2. Zbirka "Uramljene uspomene"
3. Galerija Babka
4. Spomen kuća slikara Martina Jonaša
5. Jan Nemček - Radionica graditelja violina
6. Naiva Art Kult

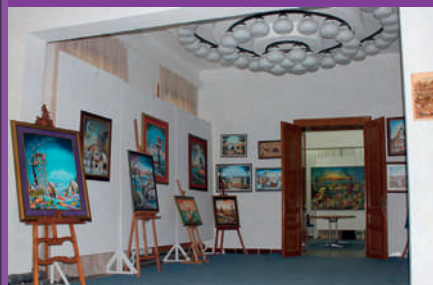

Galerija naivne umetnosti u Kovačici

Galerija naivne umetnosti u Kovačici osnovana je 1955. godine, galerija ima zgradu okruženu ateljeima naivnih slikara i raspolaže fondom od 821 slika.

Galerija naivne umetnosti u Kovačici je od strane turista najposećeniji objekat na području opštine Kovačica, prvenstveno zbog slikarke Zuzane Halupove i Martina Jonaša. U stalnoj postavci nalazi se 31 slika Zuzane Halupove, to su sve ulja na platnu, kao i njen štafelaj, diplome i bista, dok stalna postavka Martina Jonaša broji 28 ulja na platnu.

U ovoj galeriji se organizuju različiti kulturni događaji, a najznačajniji je tradicionalna izložba slika Kovački oktobar.

Zbirka "URAMLJENE USPOMENE"

2016. godine u Kovačici, otvorena je za javnost zbirka slika rodonačelnika i drugih kovačkih slikara naive, koje ispunjavaju prostor veličine više od 85m².

Kolekcionar, Jano Čeh, ujedno i vlasnik zbirke pod nazivom "Uramljene uspomene", bio je veliki prijatelj i saradnik sa najpoznatijim slikarima naivne umetnosti iz Kovačice i Padine, čija se umetnička dela nalaze u zbirci.

Spomen kuća Martina Jonaša

Spomen kuća Martina Jonaša

Galerija BABKA

Galerija Babka u Kovačici osnovana je 1991. godine. Cilj njenog osnivača Pavela Babke bio je afirmisanje mlade generacije kovačkih slikara, kao i skretanje pažnje javnosti na druge oblike umetničkih zanata u ovom mestu.

Galerija Babka deluje po Uneskovom principu "Living human treasure" – živog ljuskog blaga, koji podrazumeva besplatno generacijsko prenošenje znanja i veština u izradi umetničkih predmeta i suvenira.

Ova galerija je 2001. godine, u okviru Etno centra Babka, proglašena od strane Uneska za svetski centar izdavačke delatnosti o naivnom slikarstvu.

Spomen kuća Martina Jonaša

Martin Jonaš, Moje bogatstvo, 1988

Spomen kuća slikara MARTINA JONAŠA

Delima slikara naive Martina Jonaša iz Kovačice svojstveni su motivi seljaka koji teško rade na njivama i pred svojim kućama, sa grotesknim velikim nogama i rukama, a sitnim glavama. Na Jonaševim slikama dominira narandžasta boja letine.

Martin Jonaš je za života imao 450 izložbi, njegove slike su izložene u mnogim svetskim galerijama.

U Jonašovoj zaostavštini ostalo je 156 njegovih slika, ali i dela mnogih drugih autora koje je otkupljivao i čuvao. Tu su knjige, zbirka rukom oslikanih tanjira, nameštaj, slovačka nošnja.

Naiva ART KULT

Naiva Art Kult je udruženje građana i slikara osnovano 2014. godine sa ciljem da radi na očuvanju i razvoju kulture, umetnosti i multikulturalnosti u njoj. **Poseban akcenat dat je naivnom slikarstvu.** U svojim prostorijama organizuju međunarodnu likovnu koloniju NAK, likovne radionice, predavanja, školu slikanja, izložbe kako mladih tako i proslavljenih autora. **Kroz stalnu postavku mogu se videti slike rodonačelnika naive i savremenih slikara.**

JAN NEMČEK radionica graditelja VIOLINA

Posetom graditelju violina Janu Nemčeku on nas upoznaje sa tehnikom ručnog pravljenja gudačkih instrumenata. Završio srednju muzičku školu u Beogradu. **Graditeljstvo violina je započeo samouk.**

Na specijalizaciji je bio kod Rudolfa Bartole u poznatoj lajpciškoj školi, oscilacionu teoriju savladao je u saradnji sa profesorkom Lidijom Paržik Tanasijević, ćerkom Karla Paržika, čuvenog graditelja violina.

U slovačkom gradu Zvolenu, otvorio je školu za graditelje violina, školu je nastavio da vodi njegov sin Jan Nemček junior.

Jan Nemček, radionica graditelja violina

PADINA

Padina je selo u opštini Kovačica, nalazi se u Južnom Banatu, na granici Deliblatske peščare, na 52,75 km².

Padina je osnovana 1806. godine, a osnovala su je slovačke porodice iz centralne Slovačke.

Padinu su prethodno, prvo naselili Rumuni, a kasnije Srbi, ali su ova naselja napuštena.

Život prvih porodica nije bio lak. Borili su se protiv nedostatka vode i protiv peščanih vetrova, sa prostora Deliblatske peščare.

Padina je 1817. godine, dobila pet bunara.

Koordinate:

DMS 45° 7' 5,16" N, 20° 43' 28,2" E

Decimal 45.1181, 20.7245

LOKACIJE:

1. Galerija naivne umetnosti u Padini
2. Etnografski muzej u Padini
3. Etno kuća u Padini

PADINA

Galerija NAIVNE UMETNOSTI u Padini

Izložbeni prostor u kome svoja dela izlažu naivni slikari iz Padine nalazi se u Domu kulture "Mihal Babink" i otvoren je sredinom sedamdesetih godina.

Naivni umetnici iz Padine su 2011. godine osnovali udruženje Smäd (žed). Zajednička Izložba ovih umetnika je u septembru, kada se tradicionalno održavaju Padinski dani kulture.

Etnografski muzej

Etnografski MUZEJ u Padini

Slovački etnomuzej u Padini - Ovu kuću staru oko 170. godina, kupio je Pavel Petraš i doveo u sadašnji oblik etnomuzeja. Sakupljao je i restaurirao stari nameštaj, pribor, opremu i odeću predaka današnjih Padinaca. Rezultat ove Petrašove pasije je **impresivna kolekcija od oko 7.000 autentičnih eksponata iz lokalne sredine.**

Etno KUĆA u Padini

To je slovačka nacionalna kuća, koja prikazuje život Slovaka u Padini u XIX veku. Postavka u domu je autentična. Kuća je pod vlasništvom evangelističke crkve. Povodom 200 godina Padine, 2006.godine, na inicijativu Udruženja žena zajedno sa grupom građana, **renovirali su kuću i opremili su prostor starim stvarima prikupljenim u selu, sa ciljem da se predstavi život predaka.**

Etnografski muzej

Etno kuća

Etnografski muzej

Etnografski muzej

Etnografski muzej

Etno kuća

Kopanje padinskih bunara započeto je 1814.godine.
Danas nam mogu ilustrovati pregalaštvo i borbu za
opstanak padinskih seljaka.
Šajbenov bunar je pristupačan za turiste, restauriran je i
predstavlja reprezentant za banatske bunare.

**BANAT
GREENWAY**

www.banatgreenway.com

UZDIN

Uzdin je naselje u opštini Kovačica, u Južnobanatskom okrugu (Srbija).

Postanak novog naselja Uzдина je u uskoj vezi sa postankom vojne krajine, koja je branila Banat, imajući za granicu Dunav, i koja je bila brana za dalje nadiranje Turaka.

Austrijski maršal Frančesko je 1724. godine, pored Srba, kolonizirao i Rumune, koji su se bežeći ispred Turskog jarma, spuštali preko Transilvanskih alpa u plodnu Banatsku ravnicu.

Kolonizovano rumunsko stanovništvo prvo je naseljeno na mestu današnjeg mesta (tada pustare) Padine oko 1767. godine.

Prelazak na današnju lokaciju sela Uzдина, usledio je zbog nepovoljnih uslova za život (nedostatka vode) 1776. godine.

Uzdin se nalazi se severno od Kovačice, na udaljenosti od 10 km. Ovo selo pripada Potamiškim naseljima i od reke Tamiš je udaljeno 5 km. Koordinate: DMS 45° 12' 10" N, 20° 37' 7" E
Decimal 45.202778, 20.618611

Hram SVETOG GEORGIJA u Uzdinu

- spada u najveće i najraskošnije hramove Rumunske pravoslavne crkve u Vojvodini. Hram je sazidan i osvećen je 1801. godine. Ikonostas u ovom hramu radio je od 1833 do 1836. godine poznati slikar Konstantin Danilo.

Ovaj hram karakterističan je i po tome, što je naivno slikarstvo priznato od strane Rumunske pravoslavne crkve i zvanično je našlo primenu u bogoslužju jer je 1940 i 1950. godine naivna slikarka Anujka Maran slikama uljem na platnu oslikala drvene crkvene barjake - LITIJE.

UZDIN

LOKACIJE:

1. Galerija naivnog slikarstva, Uzdin
2. Muzej memorije Uzдина - Rumunska kuća, Uzdin
3. Odmorište - Izletišta na Tamišu, Uzdin

Naivno slikarstvo u Uzdinu

Počeci naivnog slikarstva u Uzdinu vezuju se za 1961. godinu kada se oko Anučke Maran okuplja grupa žena i počinje dotadašnje šare sa ručno istkanih kecelja i ćilima da prenose na papir, a nešto kasnije na platna.

Njihova karakteristika je bila zaokupljenost motivima rumunskog folkloru, onakvog kakvog su one sačuvali u sećanjima i onakvog kakvog su još mogle susresti na ulici, u polju, na prelu, na veselju, u selau.

Slike Uzdingi nemaju samo umetničku vrednost već predstavljaju veliku pomoć svima koji istražuju kulturni i spiritualni identitet Rumuna na ovim prostorima.

Galerija NAIVNOG SLIKARSTVA u Uzdinu

Naivno slikarstvo u Uzdinu je umetnička riznica koja treba da bude očuvana, ali u isto vreme i otvorena za sve ljubitelje likovne umetnosti. Ovako su pre četiri decenije razmišljali Adam Doklean i dr Petru Dimča, kada su odlučili da sva vredna dela uzdinskih slikara sačuvaju i izlože na jednom mestu. Tako je nastala Galerija naivnog slikarstva u Uzdinu, koja je otvorena 17. novembra 1963. godine. Sadašnja Galerija naivnog slikarstva otvorena je zajedno sa Domom kulture 1990. godine. U njoj je trenutno izloženo oko 100 umetničkih radova uzdinskih slikara. Danas u galeriji naive u Uzdinu mogu se videti slike Marie Balan, Anuice Maran, Ane Onkuji, Florike Puje, Mariore Motorišesku, Sofije Doklsan, Anuce Dolame, Florike Čet, Viorike Jerorje.

Galerija Naivnog slikarstva u Uzdinu

Galerija Naivnog slikarstva u Uzdinu

Galerija Naivnog slikarstva u Uzdinu

Etno KUĆA u uzdinu - rumunska kuća

„Rumunska kuća“ u Uzdinu osnovana je 2005. godine posredstvom rumunskog konzula u Beogradu Radua Baženarua. Ova kuća predstavlja prvi nacionalni objekat te vrste van granica Rumunije. Istovremeno je postao pravi rumunski kulturni centar u kome se održavaju razne manifestacije.

U kući se nalazi više prostorija, od koji svaka predstavlja zasebnu tematsku celinu. Tu su: biblioteka „Petru Mezin“ sa fondom od preko 4000 knjiga, galerija „Torna, Torna Fratre“, terasa pesnika „Targovistea“, soba-muzej „Sport u Uzdinu kroz vekove“, bogata kolekcija starih predmeta za domaćinstvo, kolekcija narodnih nošnji, kao i tradicionalna soba u uzdinskom stilu.

Izložbeni eksponati u ovoj kući su velike muzejske, ali i duhovne vrednosti.

Rumunska kuća

Odmorište - izletišta na Tamišu u Uzdinu

Opremanje odmorišta na Tamišu u Uzdinu finansirano je sredstvima strane EU kroz program INTERREG IPA CBS Rumunija- Srbija u okviru projekta “BANAT GREENWAY KORIDOR - Povezivanje ljudi sa prirodom i kulturom”.

Nalazi se na obali reke Tamiš. Ulica koja vodi iz sela Uzдина do odmorišta je: Šumska ulica. Koordinate: N: 5006308, E:

Tamiš je ravničarska reka ukupne dužine 359 km, od čega se 241 km njenog toka nalazi u Rumuniji, a 118 km u Srbiji. Izvire u severnom delu rumunskih Karpat, prolazi kroz ceo Banat i uliva se u Dunav u Pančevu. U blizini Tamiša kod Uzдина 1985. godine sagrađen je ribnjak na površini od 450 hektara.

Rumunska kuća

Uzdin - "Mesta gde se slikaju bajke"

Odmorište - Izletište na Tarnišu, Uzdin

Opština Kovačica

Kovačica 26210, Maršala Tita 50 - Srbija
E: info@kovacica.com
T: +381 13 661 047

Informacije za turiste:

Turistička organizacija opštine Kovačica

Kovačica 26210, Masarikova 69 - Srbija
E: office@took.org.rs
T: +381 13 660 460

BANATSKA KUĆA

Informativni Centar Banat Greenway

Dolovo 26227, Bratstva i Jedinstva 24 - Srbija
E: banatgreenway@gmail.com
T: +381 64 6453321
GPS coordinate: 44.895996, 20.878265
(N: 4971403 E: 490378)

Izvor informacija, tekst i fotografija: TOOK - Turistička organizacija opštine Kovačica
Izvor fotografija: Naive Art Kult, Kovačica

BANAT GREENWAY KORIDOR
Povezivanje ljudi sa prirodom i kulturom.
www.banatgreenway.com

Vodeći partner: Opština Cornereva (RO)
Projektni partneri: Opština Kovačica (SRB)
Asoc. "Prijatelji Pančeva" (SRB)
Ukupan budžet projekta: 528.952,20 EUR
EU finansiranje: 449.609,36 EUR
Period implementacije: 22.12.2020 - 20.12.2022

Interreg - IPA CBC
Rumunija - Srbija

Saradnja izvan granica!

Interreg-IPA Program prekogranične saradnje Rumunija-Srbija je finansiran od strane Evropske unije u okviru instrumenta za pretpriступnu pomoć (IPA II) i sufinansiran od strane država učesnica programa.

Ime projekta: BANAT GREENWAY KORIDOR - Povezivanje ljudi sa prirodom i kulturom (eMS Kod: RORS 372)
Urednik: Asoc. "Prijatelji Pančeva"

Datum objavljivanja: mart 2022

Sadržaj ovog materijala ne predstavlja zvanični stav Evropske unije.

U slučaju pritužbi, kontaktirajte nas slanjem e-maila na adresu: romania-serbia@mndrap.ro